

ProAgria

Vedet haltuun valuma-alueilla

#onnistummeyhdessä

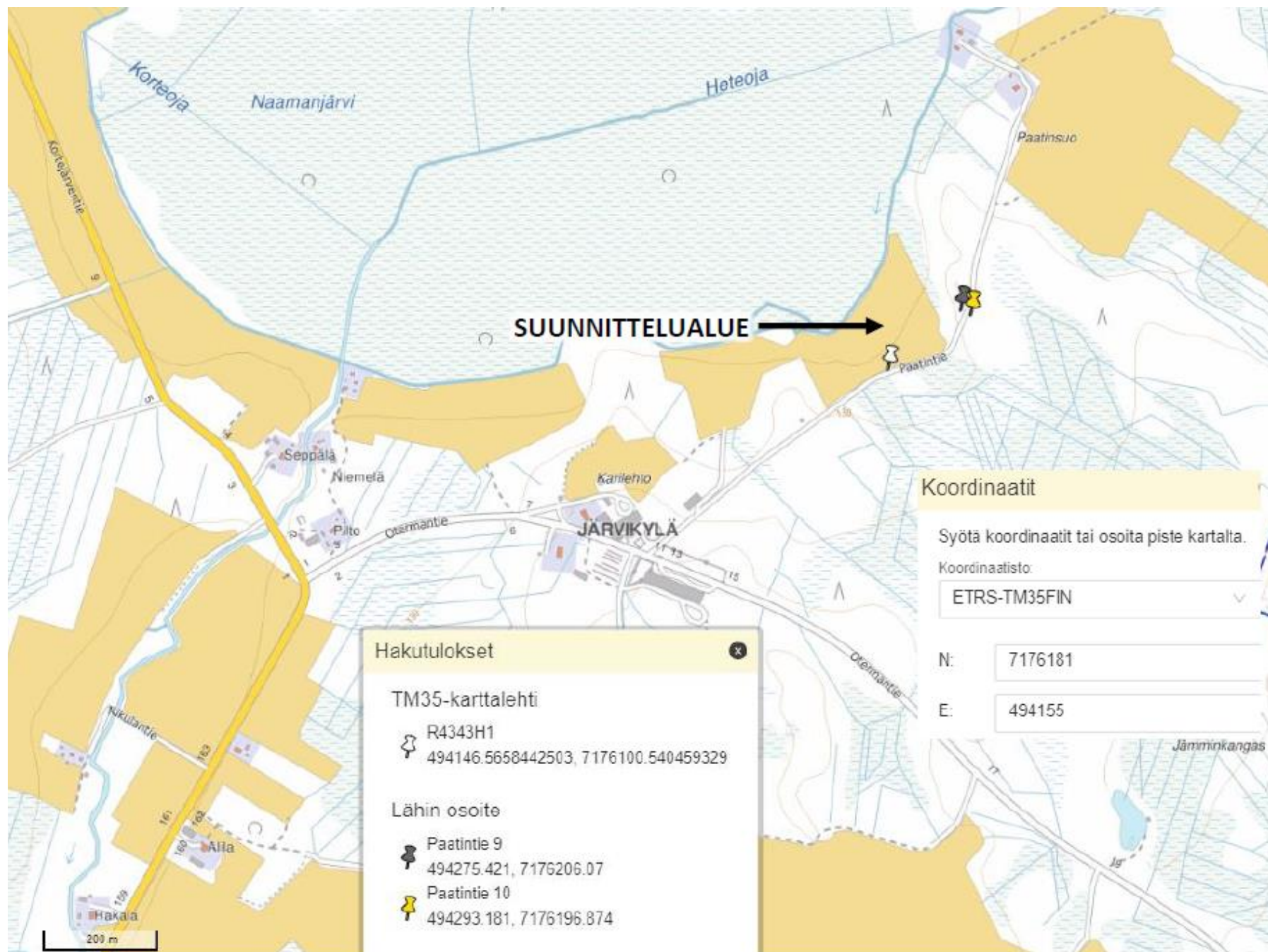

Hankefaktat

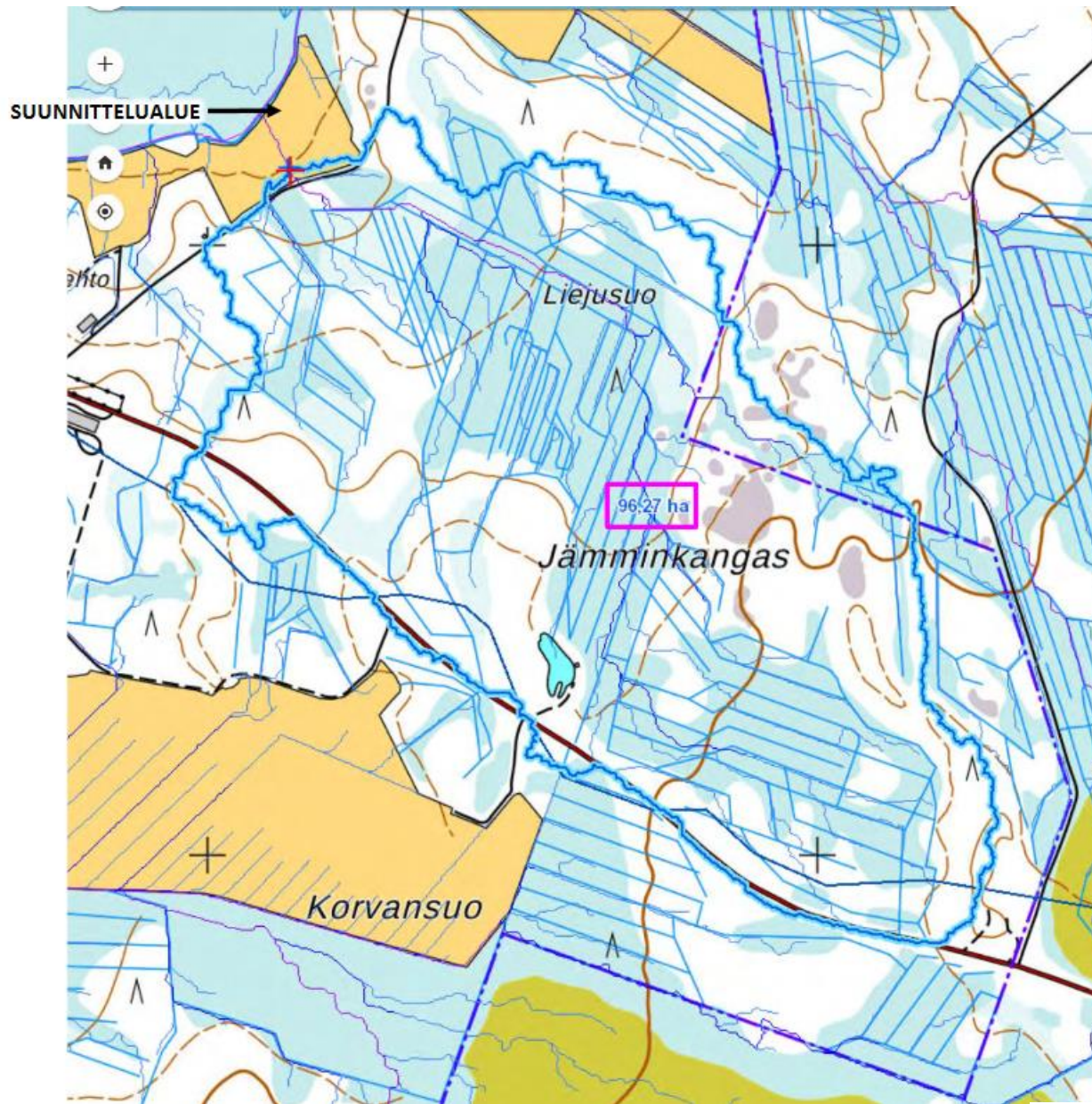
- Hallinnoija: ProAgria Pohjois-Suomi ry / Oulun Maa- ja kotitalousnaiset
- Osatoteuttaja: Metsänhoitoyhdistys Pyhä-Kala ry
- Hankeaika: 1.5.2023-31.5.2025
- Kokonaiskustannusarvio: 274 450 €
- Rahoittaja: POP ELY, valtion avustus Maa- ja metsätalouden vesienhallintaan (70% avustus)
- Yksityinen/muu rahoitus: Valio, Osuuskunta Pohjolan maito, Salaojituksen tukisäätiö, MTK:n säätiö, Metsämiesten säätiö sekä Ylivieskan kaupunki

Hankkeen toimenpiteet

- Suunniteltu ja toteutettu
 - kosteikko paksuturpeiselle peltolohkolle Utajärvellä, Naamanjoen latvoilla
 - 11 kpl metsätalouden vesienhallinnan kohteita Kalajokeen laskevan Pylväsojan valuma-alueella
- Laadittu esimerkkisuunnitelmat Itkonojan kaksitasouomakohteelle sekä Naamanjärven järvikuiviolle
- Tuotettu [toimintamalli](#), jossa kuvataan vesienhallintahankkeen polku, etenemisprosessi **maanomistajan näkökulmasta**
- Tuotettu **kansantajuista viestintämateriaalia** vesienhallinnan käytännöistä ja esimerkeistä, mm.:
 - Piirrosvideo [Vesienhallinta pähkinäkuoressa](#)
 - [Tarinakartta](#) hankkeen kohteista
 - [Tietopaketti](#) vesienhallinnan rahoitusmahdollisuuksista
- Annettu neuvontaa vesienhallinnan kohteisiin liittyen ja kehitetty valuma-alueen yhteistyötä

Kuva 1. Suunnittelualueen sijainti, lähin osoite ja sen keskipisteen koordinaatit.

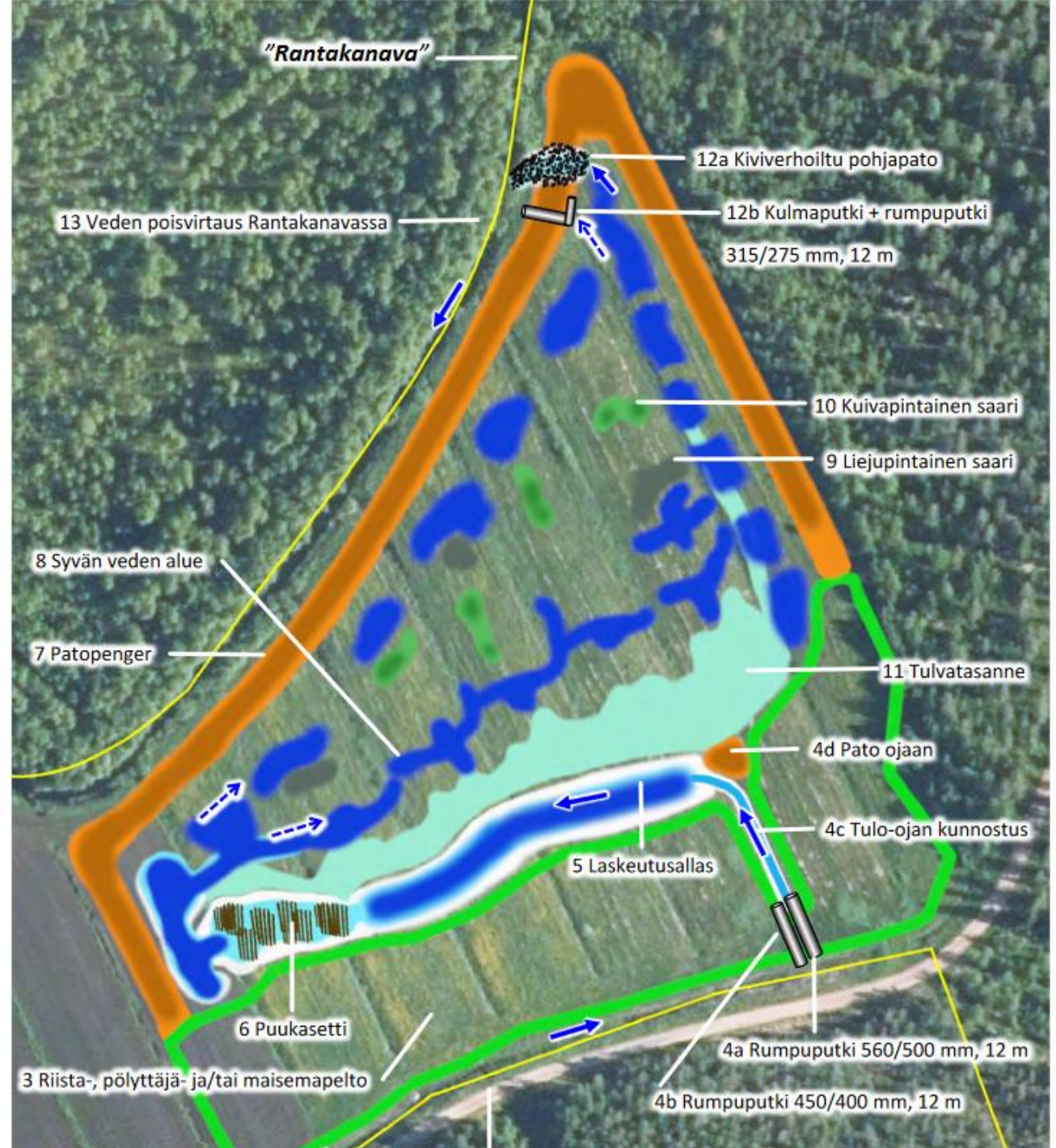

Liejuojan pello kosteikko, Utajärvi

- Valuma-alue kokonaisuudessaan metsäaluetta
- Valuma-alueen koko n. 96 ha
- Kosteikon pinta-ala n. 1,5 ha, noin 1,5% valuma-alueesta
- Toimenpiteitä kaikkiaan 2,8 hehtaarin alalla
- Turvepaksuus kohdepellolla vaihtelee kaakkois- ja lounaiskulman noin 0,5 metristä pellon keskiosan yli 3 metriin -> paksuturpeinen, saavutetaan myös ilmastohyötyjä

Liejuojan pellon kosteikko, Utajärvi

- Patopenger n. 400m
- Laskeutusaltaan pituus n. 90 m, vesisyvyys 1,5 m
- Ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin pääosa kaivutöistä eli patopenger, syvän veden alueet, laskeutusallas, puukasetin alue ja saaret
- Tukittiin sarkaojia siinä määrin kuin jää- ja lumitilanne mahdollisti
- Elokuussa 2024 viimeistelytyöt, mm. kiviverhoiltu pohjapato, patopenkereen viimeistely, kulmaputken asennus

Kuva Juha Siekkinen/Kosteikkomaailma

Kuva Juha Siekkinen/Kosteikkomaailma

Kuvat Riina Rahkila

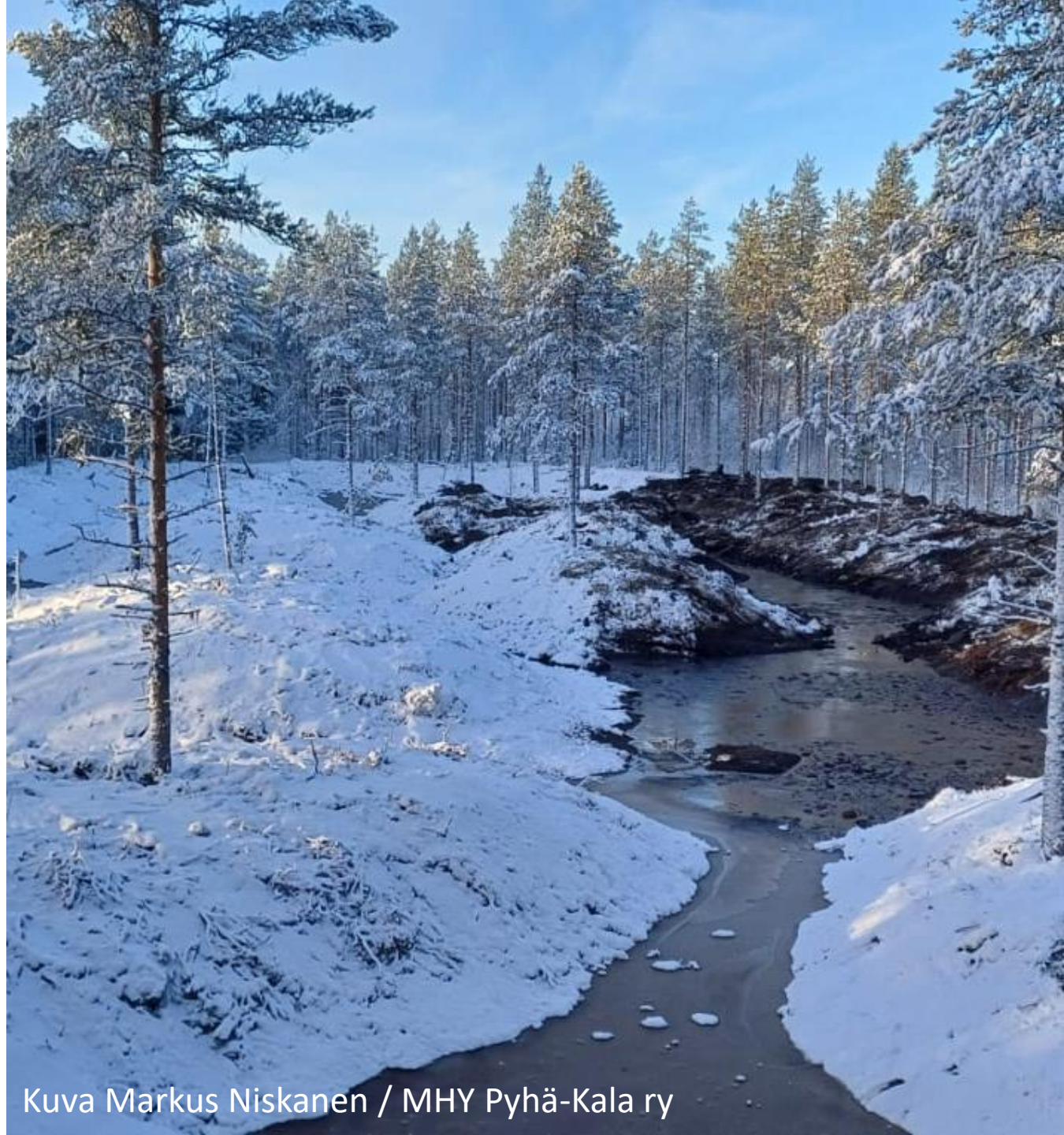
Kuva Juha Siekkinen/Kosteikkomaailma

Kuva Juha Siekkinen/Kosteikkomaailma

Metsätalouden vesienhallintakohteet

- Toteutettiin 11 kohdetta Kalajokeen laskevan Pylväsojan valuma-alueelle
 - Metsäkosteikko
 - Kaksitasouoma (130m*4m)
 - 7 Laskeutusallas-putkipato –kohdetta
 - 2 laskeutusallasta
- Kohteista 9 kpl oli aiemmassa Virta tuo, virta vie –hankkeessa suunniteltuja, 2 toteutui maanomistajan aloitteesta
- 62% maanomistajien kontaktoinneista johti tulokseen
- Paikallinen, osaava urakoitsija joka tiedotti kohteista myös kylän Whatsapp-ryhmässä 😊

Vaikuttavaa, monikanavaista viestintää

- Hankkeen kohteista tietoa sekä keskeiset tuotokset nettisivuilla
- Tarinakartta, toimintamalli sekä esite toimintamallista
- 2 tiedotetta sekä lehtijutut Tervareitti ja Kaleva
- Maito ja me –lehden juttu 11/2024 Liejuojan pellon kosteikosta
 - Levikki 7 000 viljelijää
- Metsänomistajat –lehden juttu 1/2025 Pylväsojan pilottikohteesta
 - Levikki 10 600 metsänomistajaa
- Sosiaalisen median kanavien aktiivinen hyödyntäminen
- 13 videota ProAgria Pohjois-Suomen YouTube –kanavalla
- 7 uutiskirjettä
- 5 podcast –jaksoa
- 4 blogikirjoitusta

Valuma-alueen vesienhallinnan verkostoituminen

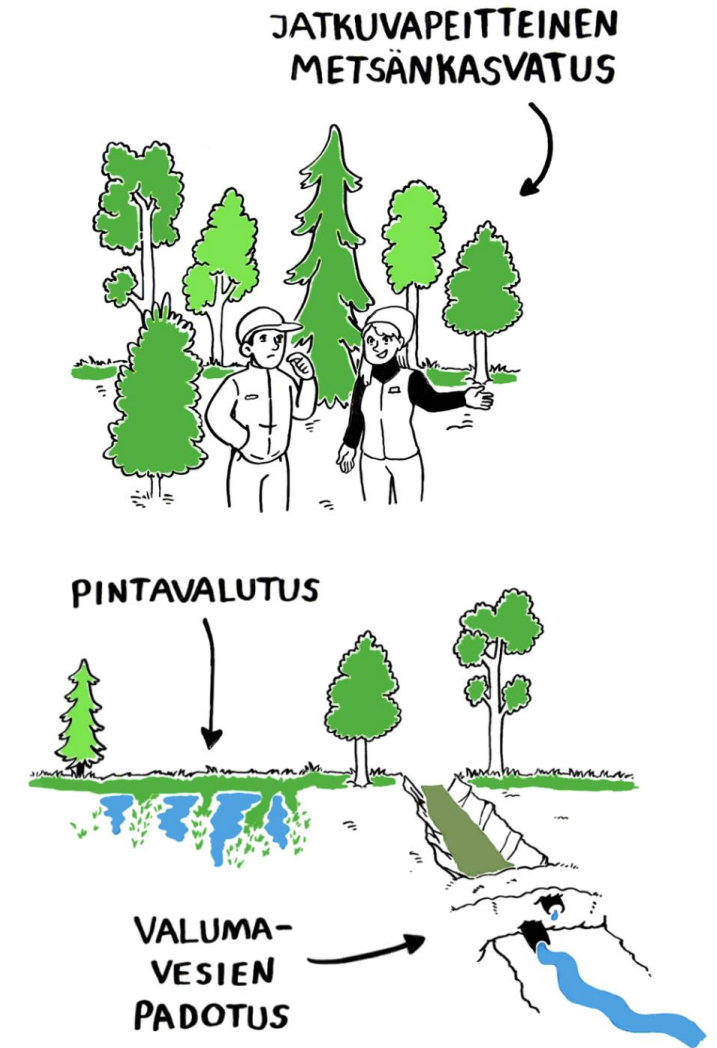
- Verkostotoiminta ja siihen sitoutuminen perustuu yhteiseen, yhdessä sovittuun tavoitteeseen
 - > tavoite ei saa olla ylhäältä annettu
- Vesienhallinnan suhteen tavoite voi olla hyvinkin erilainen kunkin maanomistajan kohdalla ja maanomistajia useimmiten merkittävä määrä
 - > vaikeuttaa yhteisen tavoitteen asettamista
- On tärkeää, että **maanomistaja kokee hyötyvänsä** toimenpiteistä tavalla tai toisella
- Ymmärrettävään **viestintään on panostettava**, sillä on vaikea sitoutua toimintaan, jota ei ymmärrä tai josta puhutaan ”eri kieltä”. HOX! Ei syylistämistä!
- Verkostotoiminta **vaatii resursseja** tuottaakseen tulosta

Valuma-alueen vesienhallinnan verkostoituminen

Avainasioita:

- Toiminta mahdollisimman lähellä maanomistajaa
- Maanomistajien henkilökohtainen kontaktointi
- Maanomistajien ja toimijoiden yhteiset tilaisuudet
- Paikkatietotarkastelut ja "hot spot" –alueiden valinta yhdessä maanomistajien kanssa (ei syyllistämistä)
- Riittävät **henkilöresurssit** verkostotoiminnan tulokselliseen toteutukseen
- Riittävästi **aikaa**: vesienhallinnan kohteiden edistäminen on usein monien vuosien prosessi (asia jää lähes aina kesken 2-3 vuoden hankkeissa)
- Tarkoitukseen **räätälöity, helppo rahoituskanava**, jossa mietitty **kuka** rahoitusta käyttää

Vesienhallintaverkoston toimijat

- **Toiminta paikallista tai korkeintaan vesistöaluekohtaista**
- Keskeisiä verkoston toimijoita: MTK:n paikallisyhdistykset, Metsänhoitoyhdistykset, mahdolliset muut viljelijäyhdistykset, oitusyhteisöt, kuntien yhteistoiminta-alueet, ProAgria keskuksset, mahdolliset muut alueellisesti aktiiviset yhdistykset/järjestöt, media, paikalliset maa- ja metsätalouteen liittyvät sekä kohteiden toteutukseen liittyvät yritykset
- Koordinointi: alueelliset ja/tai vesistöaluekohtaiset verkostotoimijat, jotka toimivat tiiviissä yhteistyössä ELY-keskusten (v. 2026 alusta elinvoimakeskusten), tutkimuslaitosten ym. tahojen kanssa
- Rahoitus (kipupiste): valtio, kunnat, yritykset, säätiöt ym.

Alueelliset verkostotoimijat voisivat ottaa teemassa roolia, mikäli toimintaan ohjattaisiin perusrahoitusta

Alueellisia verkostotoimijoita ovat mm. vesiensuojeluyhdistykset, erilaiset säätiöt sekä ProAgria keskuksset

Vesienhallinta tutuksi

- Hankkeen tavoitteena oli toteuttaa vesienhallinnan esimerkkikohteita, tuottaa laadukasta ja kansantajuista viestintämateriaalia sekä edistää valuma-alueen yhteistyötä
- Esimerkkikohteiden toteutuksessa onnistuttiin hyvin, samoin viestinnässä
- Onnistuttiin kokoamaan toimintamalliin uudenlaista sisältöä sekä maanomistajaa auttavia dokumenttipohjia
- Vesienhallinnan yhteistyö edistyi monella tasolla, toki panostusta paikallistasolla olisi voinut olla enemmänkin (resurssikysymys)

Kuva Ville Yrjänä

Onnistumisen taustalla

- Kaikilla osapuolilla aito kiinnostus kohteeseen ja yhteinen tavoite
- Hyvä yhteistyö ja avoin tiedonvaihto kaikkien osapuolien välillä
- Esimerkkikohteilla
 - asiantuntevat suunnittelijat ja urakoitsijat sekä ennen kaikkea toimiva vuorovaikutus heidän välillään
 - osaava työmaaohjaus
 - olosuhteet suosivat (sää, maaperä)

Kohteen toteutukseen liittyvät dokumentit ja lausunnot vaativat paljon aikaa

Yllätti: tiedon vähäisyys turvepeltojen ennallistamisesta, viiveet METKAN käynnistymisessä, ilmastokosteikon hoitotuen rajaukset

Vesienhallinnan tiedon jalkauttaminen ja osaamisen kasvu, vaikuttavuus

- Viestinnällä ja esimerkkikohteilla lisätty laajasti viljelijöiden ja metsänomistajien tietämystä vesienhallinnasta
- Hankkeessa laadittujen esimerkkisuunnitelmien toteutuminen todennäköistä lähivuosina
- Hankkeen toteuttajien ja kumppaneiden vesienhallintaan liittyvä osaaminen kasvanut ja laajentunut
- MHY Pyhä-Kala ry:ssä aloittanut kokoaikainen luonnonhoidon asiantuntija, hanke vaikuttanut taustalla
- Myös jatkossa **maanomistajat tarvitsevat päätöstensä tueksi** luotettavaa ja kansantajuista tietoa, neuvontaa ja kannustimia sekä yhteistyökumppaneita

KIITOS!

